

معرفی کتاب

زبان عربی زبان قرآن و دین است و هدف از یادگیری آن، فهم سخن پروردگار و معصومان (ع). برای این منظور ابتدا باید معنای واژگان را بفهمیم، سپس معنای ترکیبی آن‌ها را و بعد فهم غرض گوینده را. گام بعدی، فهم شیوه بیان و سپس فهم زیبایی‌های به کار رفته در سخن است. فهم هر کدام از این پنج مرحله نیاز به علمی اختصاصی دارد که به ترتیب: صرف، نحو، معانی، بیان و بدیع نام دارند. سه دانش اخیر را روی هم علوم بلاغی گویند.

این کتاب که برای آشنایی فراگیران متوسطه اول با علم بلاغت به زبان فارسی نگاشته شده است به نحوی تدوین شده تا درهای بسته این علم را در مرحله آغازین آموزش به روی طلاب بگشاید و ابهامات ذهنی آنان را برای فهم بهتر از این علم بزداید.

ویژگی‌های کتاب

- اولین و مهم‌ترین ویژگی کتاب این است که به زبان فارسی نگارش یافته است و از این رو، برای آموزش طلابی که هنوز تسلطی به زبان عربی ندارند مناسب است.
- دارای بیانی روان و شیوا
- تأکید بر مثال‌های محاوره‌ای
- درگیر کردن فکر طلبه با مطالب درس
- استفاده کاربردی از اشعار فارسی که طلبه در دوره آموزشی متوسطه با آن‌ها آشنا شده است
- بهره‌گیری از مثال‌های قرآنی و روایی، متناسب با سطح علمی و رفتاری طلبه
- ارائه تمرین در پایان درس
- ترسیم جداول و نمودارهای متنوع برای تسریع در یادگیری
- بیان هدف درس در ابتدای هر درس
- تأکید بر تعاریف و قواعد مهم درس با قلم درشت و رنگ متفاوت
- طراحی درس‌های کوتاه و مختصر
- کامل بودن متن کتاب از جهت بیان تمامی مفاهیم بلاغی و تمامی اصول و قواعد مرسوم در این علوم
- مختصر بودن مطالب ارائه شده و اکتفا به آشنایی کلی با هر قاعده

سرفصل‌های کتاب

- محور اول: علم معانی**
- انواع جملات، اطلاق، تقیید، ذکر و حذف، تقدیم و تأخیر، تعریف و تنکیر، قصر و وصل و فصل، ایجاز و مساوات و اطناب، از مباحثی هستند که در قالب علم معانی در چهارده درس ارائه شده‌اند.
- محور دوم: علم بیان**
- هشت درس بعد به علم بیان اختصاص دارد که شامل مباحثی مانند: تشبیه، مجاز، استعاره و کنایه می‌گردد.
- محور سوم: علم بدیع**
- بخش بعدی کتاب علم بدیع است که در طی پنج درس ارائه می‌شود. این بخش به آرایه‌های لفظی و معنوی اختصاص یافته است.
- محور چهارم: تطبیقات کاربردی**
- آخرین بخش کتاب به تطبیق قواعدی اختصاص دارد که طلبه در سه بخش قبلی کتاب فرا گرفته است. در این بخش قواعد علم بلاغت از طریق تطبیق بر متون دینی در ذهن تثبیت می‌شود و سبب انس گرفتن طلبه با کلام بلیغ خواهد شد، تا به مرور زمان ذوق و شامه زیبایی‌شناسانه در او ظهور کند. از این رو، یکی از سوره‌های قرآن انتخاب شده و تمام نکات بلاغی بر این سوره از قرآن تطبیق شده است.

فهرست درس‌ها

- درس اول:** شاخه‌های معارف اسلامی
- درس دوم:** فقه در لغت و اصطلاح
- درس سوم:** اجتهاد در لغت و اصطلاح
- درس چهارم:** اجتهاد مذموم
- درس پنجم:** اجتماع مذموم
- درس ششم:** مقدمات اجتهاد
- درس هفتم:** تجزّی در اجتهاد
- درس ۸ و ۹:** تخطئه و تصویب
- درس ۱۰ تا ۲۹:** منابع چهارگانه فقه؛ کتاب، سنت، عقل و اجماع
- درس ۳۰ تا ۳۲:** قیاس و استحسان
- درس ۳۳ و ۳۴:** استصلاح
- درس ۳۵:** عرف
- درس ۳۶:** شریعت سلف و مذهب صحابی
- درس ۳۷ تا ۴۴:** ابواب فقه شیعه
- درس ۴۵ تا ۶۸:** ادوار فقه امامیه
- درس ۶۹ تا ۸۶:** آشنایی با فقه اهل سنت
- درس ۸۷:** طرح ساماندهی مباحث فقه

برای تهیه کتاب و یا ارسال انتقادات و پیشنهادات خود، به صورت حضوری به نشانی مراجعه فرموده و یا برای ارتباط مجازی با پیام‌رسان و یا تلفن مرکز تدوین کتب تماس حاصل فرمایید.

نمونه متن کتاب

در درس قبل گفتیم انشا کلامی است که نسبت خارجی ندارد تا از آن حکایت کند؛ از این رو از هماهنگی و ناهماهنگی نسبت کلامی با نسبت خارجی خبری نیست و بنابراین از آن بحث نمی‌شود؛ از این رو، در کلام انشایی صدق و کذب معنا ندارد. معنای کلام انشایی با گفتن آن ایجاد می‌شود؛ مثلاً «صَلِّ: نماز بخوان» کلامی انشایی است که معنای آن، یعنی «درخواست دستوری نماز خواندن» با گفتن آن کلام ایجاد می‌شود. در نتیجه:

انشا کلامی است که جدا از نسبت کلامی‌اش نسبتی خارجی ندارد و با گفتن آن معنایش به وجود می‌آید.

بنابراین می‌توان نیز گفت:

انشا کلامی است که قابلیت متصف شدن به صدق و کذب را ندارد.

اقسام انشا

انشا به دو قسم طلبی و غیر طلبی تقسیم می‌شود: انشای طلبی کلامی است که بیانگر نوع خاصی از درخواست چیزی باشد؛ اگر چه گاهی از غرض اصلی (درخواست) خارج می‌شود و با غرضی دیگر - که به آن غرض فرعی می‌گویند - ارائه می‌شود.

همکاران تألیف

منصور قابشی
کارشناس علوم بلاغی

کارشناس: حجت الاسلام
رسول جعفریان

آیت الله مهدوی کنی
دبیر کمیته انقلاب اسلامی

سیدحسین حسینی تبریزی
متخصص منطق ارسطویی

شهریار زرشناس
جامعه‌شناس فرهنگی

عبدالکریم محمدخانی
ویراستار و تدوین متون

محمدصادق شیرودی
کارشناس زبان‌شناسی

سیدسجاد کریمی قدوسی
گردآوری مسائل و نمونه‌ها